

Sygn. akt X Ga 106/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 27 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu X Wydział Gospodarczy Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Jolanta Waltrowska

Sędziowie SSO Wanda Migdał del. SSR Agnieszka Staszak

Protokolant st.sekr.sąd. Małgorzata Kotecka

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2014 r., w P.

na rozprawie

sprawy z powództwa P. W.

przeciwko M. P., A. R.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 16 grudnia 2013 r. sygn. akt V GC 465/13.

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach w instancji odwoławczej.

/-/ W. M. /-/ J. W. /-/ A. S.

UZASADNIENIE

P. W. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Firma Handlowo -Usługowa (...) wniósł pozew przeciwko wspólnikom spółki cywilnej (...) w Ż., M. P., A. R., M. B. o zasądzenie solidarnie kwoty 10.594,21 zł z ustawowymi odsetkami za zwłokę oraz o zasądzenie kosztów procesu. Wyjaśnił, że pozwani kupili od powoda sprzęt komputerowy w okresie od marca 2011 r. do stycznia 2012 r. i nie spełnili swojego świadczenia w postaci dokonania zapłaty, a także nie zapłacili za wykonanie usług serwisowych.

Sąd wydał nakaz zapłaty zgodnie z żądaniem pozwu.

Pozwane M. P. i A. R. zaskarżyły w całości nakaz zapłaty,

wniosły o oddalenie powództwa i o zasądzenie kosztów procesu. Wobec pozwanego M. B. nakaz się uprawomocnił. Pozwane zaprzeczyły, aby kupiły towary i że były na rzecz pozwanych wykonane usługi wyszczególnione w przedłożonych do pozwu fakturach VAT. Obie pozwane kwestionowały treść faktur, wyjaśniły, że osoby, które pokwitowały ich odbiór w imieniu pozwanych nie były uprawnione do ich kwitowania w imieniu pozwanych.

Wyrokiem z 16 grudnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Zielonej Górze zasądził solidarnie od pozwanych M. P. i A. R. na rzecz powoda P. W. kwotę 10.594,21 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi:

- od kwoty 380 zł od dnia 26 marca 2011 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 336 zł od dnia 9 kwietnia 2011 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 233 zł od dnia 13 kwietnia 2011 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 160 zł od dnia 16 kwietnia 2011 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 1.309 zł od dnia 28 kwietnia 2011 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 464 zł od dnia 30 kwietnia 2011 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 725 zł od dnia 25 maja 2011 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 123,01 zł od dnia 13 lipca 2011 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 2.191 zł od dnia 13 lipca 2011 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 985 zł od dnia 22 września 2011 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 1.396 zł od dnia 23 września 2011 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 1.914 zł od dnia 3 listopada 2011 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 33,20 zł od dnia 25 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty;
- od kwoty 345 zł od dnia 28 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty;

oraz kwotę 2.650 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego, a także wskazał, że zasądzone od pozwanych na rzecz powoda kwoty w punkcie II wyroku są zasądzone solidarnie wraz z kwotami zasądzonymi na rzecz powoda od pozwanego M. B. nakazem zapłaty wydanym przez Sąd Rejonowy w Zielonej górze dnia 17 kwietnia 2013 r., sygn. akt V GNc 896/13.

Sąd Rejonowy ustalił, że wszyscy pozwani byli współnikami spółki cywilnej (...) od 2001 r. do dnia 13 listopada 2013 r. i przedmiotem ich wspólnie prowadzonej działalności gospodarczej było wydawanie gazety regionalnej. Sąd po przeprowadzeniu postępowania dokonał ustalenia, że powód jako stały partner handlowy sprzedał pozwany jako współnikom spółki cywilnej (...) sprzęt komputerowy i świadczył usługi polegające na naprawie i obsłudze sprzętu elektronicznego w okresie od marca 2011 r. do stycznia 2012 r. Pozwani nie spełnili swojego świadczenia w postaci dokonania zapłaty, a także nie zapłacili za wykonanie usług serwisowych w kwocie dochodzonej pozwem. Osobą upoważnioną przez pozwane do zakupu sprzętu komputerowego w imieniu pozwanych był P. B. i to on sprzęt zamawiał i kupował, a odbioru dokonywali pracownicy pozwanych lub P. B.. To ten współnik miał w swojej pieczy zajmowanie się i nabywaniem sprzętu elektronicznego i jego prawidłowym funkcjonowaniem. Zeznania powoda, że faktury były wydawane pracownikom pozwanych wraz ze sprzętem potwierdzili wszyscy przesłuchani w charakterze świadków i pracownicy pozwanych M. K., J. K. (1), J. K. (2), K. F. (1), S. C., P. P. (1), jak i pracownicy powoda E. K., B. Z.. Zeznania te potwierdzają zeznania powoda, a tym samym potwierdzają treść dokumentów w postaci przedłożonych do pozwu faktur VAT dokumentujących zawierane sukcesywnie umowy sprzedaży i wykonanie usług serwisowych. Zeznania powoda są w pełni wiarygodne, potwierdzone treścią dokumentów - faktur i Sąd na przedmiotowych dowodach - dokumentach i zeznaniach powoda i świadków, dokonał ustalenia co do szczegółowego zestawienia wszystkich umów sprzedaży i wykonania usług serwisowych i ustaleniem terminów płatności, od których zasądził w wyroku odsetki za zwłokę.

Sąd wskazał, że pozwani na podstawie art. 860 § 1 kc przez umowę spółki jako współnicy spółki cywilnej (...) byli zobowiązani dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez działanie w sposób oznaczony i zgodnie z art. 865 § 1 kc każdy współnik - każdy pozwany, był uprawniony i zobowiązany do prowadzenia spraw spółki i

każdy wspólnik mógł bez uprzedniej uchwały wspólników prowadzić sprawy, które nie przekraczały zakresu zwykłych czynności spółki. Jeżeli jednak przed zakończeniem takiej sprawy chociażby jeden z pozostałych wspólników sprzeciwił się jej prowadzeniu, potrzebna by była uchwała wspólników. Z zeznań i powoda i świadków zatrudnionych przez troje pozwanych jednoznacznie wynikało upoważnienie pozwanego M. B. przez pozostałe wspólniczki - obie pozwane, do dokonywania w ich imieniu - w ramach spółki cywilnej - w imieniu współpозwanych, kupna sprzętu komputerowego i dbanie o jego właściwą eksploatację, a w konsekwencji do zlecenia usług serwisowych sprzętu elektronicznego. Ta umowa wspólników była zgodna z art. 866 kc, który stanowi, że w braku odmiennej umowy lub uchwały wspólników każdy wspólnik jest umocowany do reprezentowania spółki w takich granicach, w jakich jest uprawniony do prowadzenia jej spraw. Jest okolicznością bez znaczenia dla bytu prawnego zobowiązania pozwanych do dokonania zapłaty, zarzut pozwanych co do współpозwanego P. B., że był wobec wspólniczek nieuczciwy i dokonywał zakupów ponad rzeczywiste potrzeby i dokonywał przywłaszczenia towarów, które kupował w imieniu wspólników. Te zarzuty mogą być podstawą jedynie co do wzajemnych rozliczeń strony pozwanej, ale pozwanych M. P. i A. R. nie zwalniają z zobowiązania zapłaty należnego powodowi świadczenia wzajemnego w rozumieniu art. 535 kc. Przepis ten stanowi, że przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę. Przepis art. 864 kc stanowi, że za zobowiązania spółki wspólnicy odpowiedzialni są solidarnie. W oparciu o powołane przepisy art. 535 i 864 k.c. Sąd zasądził zapłatę od pozwanych na rzecz powoda za wspólnie kupiony przez nich sprzęt.

Apelację od powyższego wyroku złożyły pozwane zaskarżając go w całości oraz wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania (zarzut nierozpoznania istoty sprawy) oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych ad.1 i ad. 2 kosztów postępowania apelacyjnego, ewentualnie – na wypadek nieuwzględnienia zarzutu nierozpoznania istoty sprawy – jego zmianę i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych ad. 1 i ad. 2 kosztów postępowania za obie instancje. Nadto wniosły o rozpoznanie niezaskarżonego postanowienia dowodowego Sądu I instancji wydanego na rozprawie w dniu 16 lutego 2013 r., którym to postanowieniem Sąd oddalił wnioski dowodowy pozwanych.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciły:

1) naruszenie przepisów postępowania, które to naruszenie mogło mieć wpływ na wynik sprawy, tj.:

a) art. 386 § 4 kpc - poprzez nierozpoznanie istoty sprawy polegające na przyjęciu jako podstawy prawnej rozstrzygnięcia odpowiedzialności solidarnej pozwanych jako wspólników spółki cywilnej, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na stwierdzenie, że pozwani (działający w formie spółki cywilnej) zawarli z powodem umowy sprzedaży/dostawy sprzętu/usług objętych fakturami wymienionymi w pozwie, a tym samym naruszenie art. 103 kc poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji gdy osoby składające podpisy na fakturach objętych pozwem (tj. faktury VAT nr: (...)) z dnia

25.03.2011 r., (...) z dnia 23.09.2011 r., (...) z dnia 05.04.2011 r., (...) z dnia 13.04.2011 r., (...) z dnia 15.04.2011 r., (...) z dnia 10.05.2011 r., (...) z dnia 28.06.2011 r., (...) z dnia 28.06.2011 r., (...) z dnia 13.01.2012 r., (...) z dnia 18.10.2011 r., (...) z dnia 10.01.2012 r., (...) z dnia 10.03.2011 r.) nie posiadały umocowania do działania w imieniu i na rzecz pozwanych działających w formie spółki cywilnej (...) s.c.,

b) art. 217 § 2 kpc - polegające na niewyjaśnieniu wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy poprzez bezzasadne oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z dokumentów księgowych załączonych przez pozwane do sprzeciwu od nakazu zapłaty, na okoliczności, które nie zostały wyjaśnione z wynikiem zgodnym z twierdzeniami pozwanych;

c) art. 129 kpc w zw. z art. 208 § 1 pkt 5 kpc oraz art. 248 § 1 kpc polegające na oddaleniu wniosku dowodowego z dokumentów księgowych załączonych, w formie kserokopii, przez pozwane do sprzeciwu od nakazu zapłaty w sytuacji, w której pozwane nie zostały na żądanie przeciwnika zobowiązane do złożenia dokumentu w oryginale (art 129 kpc), ani nie zostały zobowiązane do przedłożenia oryginałów tych dokumentów w trybie art. 208 § 1 pkt 5 kpc oraz art. 248 § 1 kpc;

d) art. 233 § 1 kpc - poprzez sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego na skutek dokonania oceny dowodów w sposób nie wszechstronny bowiem:

- z treści zeznań świadków (M. K., J. K. (1), P. P. (2)) w żaden sposób nie wynika, aby wskazani świadkowie, jak to ustalił Sąd I instancji, potwierdzili, że „faktury były wydawane pracownikom pozwanych wraz ze sprzętem”,

- z pominięciem treści zeznań złożonych przez świadków (J. K. (1), M. K.), z których w sposób jednoznaczny wynika, iż nie potwierdzają one okoliczności, jakoby pozwane nabywały, w ramach byłej spółki cywilnej, sprzęt/usługi objęte powództwem. Tym samym okoliczność ta pozostaje w sprzeczności z ustaleniami Sądu zgodnie, z którymi ww. świadkowie potwierdzili fakt nabycia przez pozwane sprzętu / usług objętych powództwem;

- z treści zeznań świadków (M. K., J. K. (1), P. P. (2), S. C., E. K., B. Z., K. F. (2)) nie wynika w żaden sposób, jak ustalił to Sąd, aby wskazane osoby potwierdziły, iż konkretny towar/usługi objęte fakturami dołączonymi do pozwu zostały wydane pozwanym prowadzącym działalność w formie spółki cywilnej,

- w sposób nasuwający zastrzeżenia z punktu widzenia zasad logicznego rozumowania, albowiem w świetle tych zasad nie można zaakceptować stanowiska Sądu, aby w obrocie gospodarczym sam fakt wystawienia faktury, podpisanej przez osoby nieuprawnione, mógł rodzić zobowiązanie do zapłaty po stronie pozwanych, tym bardziej, że zgromadzony materiał dowodowy nie wskazuje, aby pozwane czy też wspólnik M. B. składał jakiegokolwiek zamówienie na towar/usługi objęte fakturami załączonymi do pozwu,

e) art. 232 kpc w zw. z art. 6 kc poprzez błędne przyjęcie, iż powód wykazał okoliczność zawarcia umowy sprzedaży/dostawy sprzętu/usług objętych fakturami dołączonymi do pozwu w sytuacji, w której powód nie przedstawił żadnego dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy sprzedaży/dostawy, złożenia zamówienia na sprzęt/usługi objęte powództwem, akceptacji wystawionej faktury przez pozwane, czy też wspólnika M. B. (z wyłączeniem faktury VAT nr (...) z dnia 08.09.2011 r.), tym bardziej, że żaden z zeznających w sprawie świadków nie potwierdził w sposób bezpośredni, że towar/usługa konkretnie wskazana na fakturach objętych pozwem została wydana pozwanym działającym w formie spółki cywilnej (...);

2) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 535 kc oraz art. 864 kc, poprzez jego zastosowanie w sytuacji, w której pozwane oraz pozwany ad. 3 nie zawierali z powodem umowy sprzedaży towaru/usług objętych fakturami dostarczonymi do pozwu w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanych ad. 1 i ad. 2 solidarnie kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm przepisanych. W ocenie powoda apelacja jest bezzasadna, a zarzuty w niej podniesione - nietrafione.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zaskarżony wyrok nie mógł się ostać, a to wobec nierozpoznania przez Sąd I instancji istoty sprawy. W ocenie Sądu odwoławczego, Sąd I instancji sporządził uzasadnienie wyroku z uchybieniem art. 328 § 2 kpc w stopniu uniemożliwiającym dokonanie kontroli instancyjnej zapadłego orzeczenia. Choć w myśl przepisu art. 382 kpc postępowanie apelacyjne na charakter merytoryczny i w tym znaczeniu jest przedłużeniem postępowania przeprowadzonego przed sądem I instancji, to w procesie kierować się także należy wymogiem instancyjności. Oznacza to, że sąd II instancji nie może zastępować własnym orzeczeniem orzeczenia sądu I instancji, gdyż mogłoby to doprowadzić do sytuacji, w których sąd odwoławczy orzekałby jako jedna i ostateczna instancja. Taka sytuacja miałaby miejsce w niniejszej sprawie, albowiem Sąd Rejonowy nie przedstawił motywów, którymi kierował się dokonując oceny meritum sprawy.

Przede wszystkim z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika na jakich konkretnie dowodach Sąd oparł się ustalając stan faktyczny przedmiotowej sprawy. Odnośnie kluczowej dla oceny zasadności powództwa okoliczności, czy sprzęt opisany w fakturach załączonych do pozwu został wydany pozwanym Sąd stwierdził jedynie, że „wszyscy

świadkowie” potwierdzili, że sprzęt był wydawany pracownikom pozwanych wraz z fakturami. Zaniechał też Sąd jakiegokolwiek oceny przeprowadzonych w sprawie dowodów. Tymczasem minimalne wymagania, jakie stawia art. 328 § 2 kpc w zakresie wyjaśnienia podstawy faktycznej wyroku, polegają na wskazaniu ustalonych faktów oraz dowodów, na których oparł się sąd, i jednocześnie na wskazaniu przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Wobec istotnych braków uzasadnienia Sądu I instancji i związanego z tym rażącego naruszenia treści art. 328 § 2 kpc, Sąd Okręgowy nie mógł zatem przeprowadzić kontroli instancyjnej oraz odnieść się do zarzutu skarżących naruszenia art. 233 kpc, a w konsekwencji i zarzutów naruszeń prawa materialnego. Stosownie zaś do treści art. 233 § 1 kpc, Sąd I instancji ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, powinien to jednak czynić na podstawie wszechstronnie rozważonego całego zebranego materiału dowodowego.

Nadto, w treści uzasadnienia Sąd Rejonowy nie odniósł się do podnoszonych przez pozwane zarzutów, że część z przedłożonych przez powoda faktur jest w ogóle niepodpisana lub też podpis na nich widniejący jest nieczytelny. W ocenie Sądu Okręgowego, niepoczynienie przez Sąd I instancji ustaleń i rozważań w powyższym zakresie oraz wynikający z tego brak dokonania wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie pozwala na stwierdzenie, czy uwzględnienie powództwa w całości było uzasadnione. Stąd też Sąd Okręgowy nie mógł przyjąć, że doszło do rozpoznania przez Sąd Rejonowy istoty sprawy wobec niedokonania przez Sąd Rejonowy ustaleń, co do wszystkich mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy faktów i dogłębnej ich analizy. Powyższe okoliczności nie pozwalają na dokonanie jednoznacznej rekonstrukcji podstaw rozstrzygnięcia sprawy, a tym samym kontroli orzeczenia Sądu Rejonowego.

Biorąc pod uwagę okoliczności niniejszej sprawy należy też stwierdzić, iż Sąd I instancji dopuścił się naruszenia art. 227 kpc poprzez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z przesłuchania świadka M. B. (pозwanego, co do którego nakaz zapłaty uprawomocnił się) i przyjęcie, jako wyjaśnionych wszystkich istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy faktów. Nie ulegało bowiem wątpliwości, że występując z wnioskiem o przeprowadzenie powyższego dowodu pozwane zmierzały do wykazania istotnych dla rozpoznania sprawy okoliczności, a mianowicie związanych z zawarciem i wykonaniem umów sprzedaży. W sytuacji, gdy M. B. nie stawiał się na rozprawę w dniu 7 października 2013 r. oraz 16 grudnia 2013 r. i usprawiedliwiał nieobecność zaświadczeniem lekarza sądowego Sąd mógł skorzystać z dyspozycji art. 242 kpc i oznaczyć termin, po którego upływie dowód może być przeprowadzony tylko wówczas, gdy nie spowoduje to zwłoki w postępowaniu. Tymczasem Sąd Rejonowy w ogóle zaniechał przeprowadzenia dowodu z jego przesłuchania nie wydając jednak formalnego postanowienia w tym przedmiocie.

Z tych względów, przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji winien w pierwszej kolejności podjąć decyzję w przedmiocie przeprowadzenia dowodu z przesłuchania M. B., a następnie w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy dokładnie ustalić stan faktyczny niniejszej sprawy z uwzględnieniem zajętych przez strony w przedmiotowym sporze stanowisk oraz zgłoszonych przez nie żądań, a mianowicie ustalić fakty, które uznano za udowodnione, wskazać dowody, na których oparto ustalenia faktyczne oraz przyczyny, dla których innym dowodom odmówiono wiarygodności dowodowej, a w dalszej kolejności dokonać dogłębnej analizy ustalonego w sprawie stanu faktycznego z punktu widzenia prawnego, a wszystko mając na uwadze poczynione przez Sąd Okręgowy rozważania.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy, na podstawie art. 386 § 4 kpc, orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania orzeknie Sąd I instancji, zgodnie z art. 108 § 2 kpc.

SSO Wanda Migdał SSO Jolanta Waltrowska SSR Agnieszka Staszak